

1. Дееспособност на детето

Минималната възраст за носене на наказателна отговорност в България е 14 години. Минималната възраст, на която ищец може да заведе дело в съда от свое име, е 14 години за всякакви искове.

2. Достъп до адаптирани производства

В общите съдилища няма специализация в областта на правораздаването, свързано с деца. В съдилищата, в които персоналет е достатъчен, за да се гарантира принципът на случайно разпределение на делата, съдиите са разпределени в гражданско и наказателно отделение и разглеждат само съответните дела. В районните и окръжните съдилища могат да се създават отделения, като разпределението на съдиите в тях става по преценка на административния ръководител на съда.

Българското законодателство съдържа легална дефиниция на понятието „дете“. Изисква се и минимална възраст за носене на наказателна отговорност и има специални правила за налагане на присъди на непълнолетни. Съгласно Закона за закрила на детето дете е всяко физическо лице, което не е навършило 18 години.

Непълнолетните са разделени на две групи — от 14 до 16 години и от 16 до 18 години. Тяхната наказателна отговорност е смекчена в сравнение с наказателната отговорност на пълнолетните, като степента на смекчаване е по-ниска във възрастовата категория 16—18 години.

Непълнолетните, които са навършили 16 години, могат да носят административна отговорност по Закона за административните нарушения и наказания и по специални закони като Указа за борба с дребното хулиганство.

3. Мултидисциплинарни аспекти

Всички съответни организации трябва да координират своите дейности, за да постигнат цялостно разбиране на децата. В Закона за закрила на детето е уредена компетентността на органите за закрила на детето, които са Държавната агенция за закрила на детето, дирекциите „Социално подпомагане“ на местно равнище, министърът на труда и социалната политика, министърът на вътрешните работи, министърът на образованието и науката, министърът на правосъдието, министърът на външните работи, министърът на културата, министърът на здравеопазването и кметовете на общините.

4. Обучение на специалисти

Специалистите, които участват в съдебния процес, трябва да бъдат квалифицирани и да имат богат опит, особено в работата с деца. Не съществуват нормативни изисквания за обучението, но почти всички специалисти преминават курсове и обучения за квалификация, които им осигуряват специфични умения.

От друга страна, социалните работници и полицаяте участват в различни проучвания, семинари и срещи, организирани от държавни институции, НПО и др. Агенцията за социално подпомагане, като основна правителствена институция, която отговаря за прилагането на политиките за закрила на детето, организира на местно равнище множество обучения за повишаване на квалификацията на своите служители — социалните работници.

5. Висши интереси на детето

Съгласно Закона за закрила на детето осигуряването на най-добрия интерес на детето е един от основните принципи на закрила. Най-добрият интерес на детето е основният принцип, който се прилага при участието на деца в съдебни производства. С националното законодателство се дава възможност на децата да имат проактивна роля, като изразяват мнение и участват във вземането на решения.

6. Достъп до средства за правна защита

В Закона за закрила на детето се предвижда, че детето има право на правна помощ и обжалване във всички производства, засягащи негови права или интереси.

Недееспособните деца могат да подават оплаквания и жалби чрез своите родители или законни представители, които упражняват правата им от тяхно име. В законодателството е предвидена възможност за тези представители да вземат решения, зачитайки най-добрия интерес на детето. В случай на дете жертва, което реши да не търси наказателна отговорност, прокурор може да направи това от негово име, образувайки досъдебно производство.

Няма специални правила за правна помощ за деца. Прилагат се общите правила по Закона за правната помощ.

7. Бъдещо развитие

Министерството на правосъдието, с участието на широк кръг заинтересовани страни, изготви нов *Закон за отклоняване от наказателното производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни*. Целта на законопроекта е да се насърчи законосъобразното поведение на непълнолетни, които са нарушили закона, и да се осигури подкрепа за интегрирането им в обществото чрез налагане на възпитателни мерки и включването им в подходящи образователни програми. В съответствие с международните стандарти и добри практики със законопроекта се предвижда нова система от мерки за осигуряване на превенция на извършването на вторични и повтарящи се нарушения от непълнолетни с противоправно поведение.

Предвидената възможност за използване на медиация е съществен елемент от предложените законодателни промени. Това ще даде възможност за въвеждане на възстановително правосъдие при отклоняване на непълнолетни от наказателно производство, за да се постигне отстраняване на причинените вреди от противоправното поведение и доколкото е възможно, възстановяване на връзката между правонарушителя, жертвата и обществото.

8. Семейен живот

Българското законодателство в областта на осиновяването е преработено в резултат на ратифицирането на Конвенцията за закрила на децата и сътрудничество в областта на международното осиновяване (Хагска конвенция). С промените се въвежда вписването на осиновяванията и осиновителите в специални регистри като условие за допускане на пълно осиновяване. Изключение от това правило се предвижда при осиновяване на дете от съпруга и осиновяване на внук от дядо и баба.

Според българското законодателство осиновяването може да бъде „пълно“ или „непълно“:

При **пълно осиновяване** между осиновеното дете и неговите низходящи — от една страна, и осиновителя и неговите роднини — от друга страна, възникват права и задължения като между роднини по произход, като правата и задълженията между осиновеното дете и неговите низходящи и роднините по произход се прекъсват.

При **непълното осиновяване** права и задължения като между роднини по произход възникват само между осиновеното дете и неговите низходящи — от една страна, и осиновителя — от друга, а правата и задълженията между осиновеното дете и неговите низходящи и роднините по произход се запазват. Родителските права и задължения преминават върху осиновителя.

[Съобразено с децата правосъдие в България](#) (324 Kb)

Последна актуализация: 05/10/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.